

GAZETA TRANSILVANIEI

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe un an 24 cor.; pe 1/2 an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., pentru România şi streindtate pe un an 40 lei; pe 1/2 an 20 lei

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

Apare seara, în fiecare zi de lucru.

Redacţia şi administraţia: Strada Prusăului Nr. 15. Inscrerile se primesc la administraţie. Preţul după tarifi şi invoiată Manuscrisele nu se înapoiază TELEFON Nr. 226.

...Şapte sute!

După ce din multe părţi s'a accentuat în ziaristica noastră lipsa simţită a unei reviste literare, s'au adus toate jertfele ca o astfel de revistă să apară. Din „Pagini literare“ au apărut până acum şase numeri, citiţi şi plătiţi de 700, zi: şapte sute de români. Când apăru-se, mai anii trecuţi „Cosinzeeana“ din Orăştie, deşi mai avem o buată revistă literară, numărul abonaţilor a atins, în curs de două luni, cifra de două mii. Azi când nu avem altă revistă literară, au trecut patru luni şi „Paginile“ dela Arad au rămas cu şapte sute de abonamente plătite!

Jertfele ce s'au adus pentru înfiinţarea acestei reviste avură ca punct de mâncare două principii: să umplă un gol adânc simţit, deşi explicabil, în viaţa noastră culturală, şi să dea prilej publicului românesc să-şi arete şi să-şi stămpere setea sa după lectură românească. Să se poată prinde în scris, în chipuri şi icioane, latimea românească din războiul mondial, atât cât ar fi cu putinţă şi ne iertau împrejurările. S'au luat dispoziţii ca să se poată înfiinţa publicului viaţa românească din tranşee, viaţa şi activitatea regimentelor noastre, să poată apare în coloanele revistei româneşti chipurile eroilor noştri, să nu mai fim siliţi a recurge la ospitalitatea revistelor streine. Chiar numărul din urmă, Nr. 6, e dedicat regimentului al 64 de infanterie, regimentul dela Orăştie, în marea lui majoritate românească. Pentru partea artistică a revistei, pe lângă clişeele pregătite în atelier anume instalat spre acest scop cu mari jertfe, conducătorii au angajat pe un tânăr artist cu frumoase calităţi promiţătoare, care munceşte plin de dragoste şi de pricepere. Oricine va fi văzut coperta numărului 6 va fi simţit o adâncă mângâiere şi recunoştinţă pentru felul cu care d-l Al. Iorga, se îngrijeşte de partea artistică a revistei.

Partea literară, ştiinţifică şi revistei se datoreşte talentelor celor mai de seamă ce ne-au mai rămas. În coloanele revistei pul-sează — între marginile posibilităţii — viaţa românească, preocupările noastre culturale şi sociale.

Ei bine, ni-e ruşine să mărturisim că, toată aceasta muncă se cheltuieşte numai în folosul celor şapte sute de cetitori. Abo-

naţii „Paginilor literare“ n'au atins nici cifra preoţiei dintr'o arhidieceză. Unde sunt preoţii, învăţătorii, intelectualii ceilalţi, advocaţii, medicii, unde sunt băncile? Cine poartă vina acestei ruşini nemaipomenite?

Mulţi, dintre cei cu cari am avut prilejul să vorbim şi cari n'au abonat revista spun: „Nu mi s'a trimis. Dacă mi se trimitea, o abonam“. Se poate că administraţia revistei să fi greşit trimiţând numărul întâi la prea puţini, însă aceasta greşală e de explicat când ne gândim la optimismul cu care a fost pornită revista literară dela Arad. La pornirea ei se mărturisea credinţa că vor fi foarte mulţi cari s'ocăreau, cari să o aboneze, şi că în scumpetea de azi a hârtiei şi tiparului nu-i cu cale să se trimită revista şi celor ce nu o cer, pentru a se evita cheltuelile zadarnice. Se ştia adecă, din praxa trecutului, că sunt oameni cari lasă să-i vină ziarul sau revista o jumătate de an, ba şi mai mult, ca pe urmă să nu plătească nimic, nevoind să recunoască abonarea lor.

Ei bine, cei cari au cerut revista, cei cari i-au simţit necesitatea sunt şapte sute! Am întâlnit oameni cari n'au putut pricepe grijile administraţiei şi cari se arătau de-a dreptul ofenţaţi că nu li s'a trimis revista. Aşa de ofenţaţi încât să declare că „nu le mai trebuie nici odată“.

Ei bine, noi credem că acestora, precum şi imensei majorităţii nici mai înainte nu le-a trebuit, şi au fost buni bucurători că nu li s'a trimis, ci pentru ochii lumii, se arată mănios. Căci nu-i nici o umilire, ci de-a dreptul o datorinţă morală, o datorinţă către limba şi cultura căreia te închini, să abonezi, să ceri singura revistă ce apare, şi să nu aştepţi să-ţi se trimită. Zicem că-i o datorinţă pentru că nu mai putem crede în necesitatea adânc simţită în apariţia revistei. Dacă era o necesitate adânc simţită, desigur nu se rămânea la şapte sute de abonaţi, când e singura ce poartă steagul culturii noastre pe aceste plaiuri în grelele zile de azi.

S'au auzit păreri, în presa noastră, şi în acest fel de a vedea. S'a accentuat că vremile de războiu la toate popoarele au scos la suprafaţă preocupări cari pe cele culturale le sufoacă, s'a mai spus că actuala stagnare a vieţii culturale nu-i încă motiv să vedem puterea noastră de azi sau viito-

rul intunecat. Că sunt apariţii cari se pot pricepe azi când omenirea ascultă mereu îngrozită glasul tului nu al muzelor.

Făcându-se însă începutul de cei mai buni, de cei mai optimişti dintre noi, — şi mărturisim: un început frumos şi promiţător — credem că şi pesimiştii vor vedea că e de datorinţa lor să sprijine revista. De altfel, după cât ştim, trebuie să mărturisim că nici cei mai pesimiştii dintre noi nu s'au aşteptat la şapte sute de abonaţi, — cel puţin la două mii se gândeau şi ei, luând în considerare că înainte de război abonaţii tuturor revistelor noastre dădeau cifre de cinci mii.

Rezultatul de pân'acum însă este de-a dreptul ruşinos şi pentru cei mai pesimiştii dintre noi. Prin coloanele acestei gazete, a singurului nostru cotidian, ne luăm voia să atragem atenţiunea lumii româneşti asupra acestui fapt umilitor şi să aşteptăm, cu tot dreptul deplina sprijinire a „Paginilor Literare“. Două mii de abonaţi poate avea în două săptămâni, şi ar fi ruşine şi păcat să nu fie așa!

Scopurile Japoniei. Fostul ministru de finanţe al Japoniei, baronul, Sakatani a spus într'un interviu la Paris următoarele:

„Ţinta Japoniei ca şi a tuturor aliaţilor ei este zdrobirea militarismului prusiatic în scop de a spulbera pentru totdeauna visurile germane de dominaţiune mondială. Când va sosi ora tratativelor, rolul nostru ca şi în cursul ostilităţilor nu va fi deosebit. Vom lăsa pe aliaţii noştri să hotărască asupra sorţii Germaniei şi a coloniilor ei din Africa. Abia atunci vom lua cuvântul, când va veni vorba despre coloniile lor din Asia şi despre oceanul pacific. Sperăm că precum noi nu vom amesteca când se va face schimbarea hărţii Europei şi a Africei, astfel aliaţii noştri ne vor da libertatea ca să ştergem pentru eternitate orice urmă a posesiunilor germane pe harta Aziei şi a Oceanului pacific“.

Venizelos pentru revoluţie. În ziarul grec „Kyrix“ Venizelos ridică acuză publică împotriva statului major grecesc, care ar fi pregătit alianţa între Germania şi Grecia. Venizelos declară, că partidul liberal a vrut să-ţină în ţeara întreagă adunări de protestare, însă guvernul le-a oprit. Mai rămâne deci un singur mijloc — revoluţiunea.

Dela „Academia Română“.

Noi membri. — Coşbuc la Academia. — Noul birou al Academiei. — Premii. —

Academia Română, în actuala ei sesiune a ales ca membrii de onoare pe d-nii Ilarion Puşcariu, arhimandrit, vicar episcopesc din Sibiu, şi pe marele măiestru şi compozitor George Enescu, iar ca membrii corespondenţi pe d-nii Mihail Sadoveanu, pe d. Pericle Papahagi, pentru secţia literară, d. Silviu Dragomir, pentru secţia istorică şi dr. Gerota, Pompei şi prof. Drag. Hurmuzescu pentru secţia ştiinţifică.

În şedinţa solemnă pentru decernarea premiilor, la care a luat parte şi poetul Coşbuc, d-l Dr Istrati a adresat noului Academician următoarele cuvinte de salutare:

Aplauzele cu cari aţi fost întâmpinat la intrare — dovedesc că eraţi aşteptat de mult de către Academia Română — doritoare de tot ceea ce este lumină şi înălţare sufletească. Vă urez sănătate şi viaţă rodnică pentru ca pe lângă valoroasele lucrări ce aţi produs până acum să daţi la iveală altele tot atât de însemnate şi demne de Academia.

D. Gh. Coşbuc răspunde: Mulţumesc d-lui preşedinte pentru frumoasele cuvinte cu cari m-a întâmpinat — aceasta ca o punere de mâini peste capul meu, pentru a mă împărtaşi de acum încolo din darul duhului sfânt, care însufleteşte acest aşezământ cultural. Domnilor membri, Vă mulţumesc că m-aţi găsit vrednic de a fi şi eu o părticică din sufletul cel mare al Academiei Române. Să vă fie Dumnezeu pentru a munci cu spor pentru Academie şi întregul neam.

Academia Română a procedat la alegerea biroului său pe anii 1916—1917. D. Petru Poni, profesorul universitar din Iaşi, a fost numit preşedinte în locul ocupat până acum de d. prof. Dr. Istrati, care îndeplinind această demnităte timp de 3 ani consecutivi nu mai putea fi reales. Au fost aleşi vice-preşedinţi, d-nii Barbu Delavrancea pentru secţiunea literară, d. I. Bogdan pentru secţiunea istorică şi prof. dr. Marinescu pentru secţiunea ştiinţelor.

Cunoscutul scriitor popular Chiru Nanov a fost premiat pentru volumul său: „Pe calea profesilor. Atunci şi acum“ cu premiul Năsturel de 4000 lei.

Cadorna despre contra-atacul italian.

Din Lugano se comunică: Cadorna continuă să-şi enunţe părerile lui optimiste, în cari anunţă contra-atacul armatei italiene şi în cari afirmă, că Italianii au ocupat poziţiile trupelor ungare şi austriace din regiunea Vallarsa.

Din camera ungară.

Un nou discurs al contelui Tisza.
— Desbaterea indemnitaţi.

În şedinţa de ieri a camerei s'a votat proiectul indemnitaţiei. În cursul desbaterei a luat cuvântul şi deputatul sas Gratz, care s'a ocupat cu chestia de ordin economic cerând luarea de măsuri pentru ajutorarea clasei mijlocii industriale. În ce priveşte noile dări să se grijească ca nu cumva prin aceste să se sece însişii isvoarele dărilor.

Dep. Juriga (slovac) vede în politica ministrului de culte zorile unei noi ere pentru naţionalităţile ungare.

Dep. Giesswein urgentează reforma sistemului de proprietate, dela care depinde în primul rând puterea de producţie a statului.

Desbaterea indemnitaţiei a fost încheiată de prim-ministrul Tisza, care a spus următoarele:

După respingerea dorinţelor noastre de pace războiul trebuie continuat neclintit. Din comunicaţiunile făcute de duşmanii noştri până în timpul recent rezultă intenţia lor de-a înbutăţii şi nimici Monarhia şi de-a strivi Germania. Cea mai nouă losincă a duşmanilor noştri este nimicirea comerţului german, prin urmare orice vărsare de sânge mai de parte cade asupra aceluia, cari continuă lupta fiind desbrăcaţi de orice îndreptăţire şi necesitate morală.

În ce priveşte chestia polonă a declarat deja cancelarul german, că ea va fi rezolvită de acord cu noi, într'un mod care va coresponde intereselor de existenţă ale poporului polon. Dorinţa lui Apponyi, ca şi în interiorul monarhiei să înceteze status quo-ul, o îscăleşte şi Tisza într'u toate. Războiul a dovedit importanţa Ungariei pentru poziţia de putere mare a Monarhiei. Prin urmare Ungariei trebuie dat în mod loial tot, la ce are drept să aspire. Războiul a mai apropiat întreitiată şi pe membrii naţiunii ungare. Contrastele între naşionalităţi şi clase trebuie să treacă pe al doilea plan. Interesele adevărate ale naţiunii trebuie să fie steaua conducătoare. În aceste zace cheia viitorului.

În şedinţa de azi (Vineri) a camerei se vor primi în a treia cetire proiectele de legi şi se va desbate propunerea dep. Beck cu privire la politica proprietăţii funciare.

Grecia demobilizează. „Petit Journal“ anunţă din Atena, că sub preşedinţia Regelui, consiliul de miniştri ar fi decretat definitiv demobilizarea generală a armatei eline.

Intrunirea conferinţei economice a ententel.

Din Geneva se anunţă următoarele cu data de 14 Iunie: „Journal de Geneve“, în legătură cu conferinţa comercială care se întruneste azi a ententel e informat din

De veji veni acasă....

De veji veni acasă fraţilor, românaşilor, vă vom aştepta cu fiori. Şi în braţele noastre vă vom stringe la sân şi nu vă miraţi dacă vor curge multe lacrimi de bucurie.

De veji veni acasă, poate nici nu vă vom recunoaşte, căci am uitat faţa voastră de când nu v-am văzut şi am uitat privirea voastră şi zâmbetul vostru, căci v-aţi dus de mult.... De când v-aţi dus în curte a crescut bălăria şi neghina băntue în grâu şi plugurile au ruginit şi în unghere sunt aruncate lăutele şi săcurile, cântecile şi implinirile. De când v-aţi dus soarele e parcă mai rece şi lacrimile sunt tot mai fierbinţi şi vântul e parcă blestemul cuiva, scutură plopii desnădăjduiţi.

Măi frate, de când te-ai dus Mă-năra poartă năntomă neagră pe cap şi nu mai sărută flori roşii şi a uitat hora şi stă ziua şi noaptea la porţiţă şi plânge şi aşteaptă. Măi frate, de-ai şti cum te aşteaptă şi cât plânge, ai chema toate ciocărlile lumii şi le-ai

trimete să-o mângăie, or poate ţi-ai apleca capul pe puschă şi ai plânge, ai tot plânge. Măi frate, de când te-ai dus, ţi-a murit tatăl şi mama ta duce cununi nu numai pentru dânsul, ci şi pentru tine la mormânt — şi toate, toate s-au schimbat de când te-ai dus.

În căruşimă nu-şi sdrângăneşte scripca Ţiganul şi nu zboară cupa peste masă, nu-s viclenia de flăcău şi uneltiri de fecioară. În biserică poporul de copii priveşte prin lacrimi la poporul de văduve şi cât de trist este Hristos! De la fântâni fetele duc apă şi scapă lacrimi în găleată şi nu mai ţine isonul viaţa. Şi palide-s toate fetele şi supăraţi foarte moşnegii şi înzadar ştie răvăşi dascălul, nu mai vine nici-o carte de la cel mult aşteptat.

Măi frate, s'a schimbat lumea ca mustul rău şi nu-i dulce viaţa, în păine să doşeşte durerea şi vai cobeşte toată noaptea buhna. Măi frate, de când te-ai dus fecioarele nu mai adună fragi, căci cui le-ar aduna?... şi n'orâng nu mai sună cântarea dragostei din gura lor.

Măi frate, de când te-ai dus.

viaţa e blestemată şi clipele ei sânt grele ca ciocanul şi nu mai trec, căci tot lovesc. Măi frate, de când eşti cătană şi te-ai dus în războiu inimile s-au închis ca porţile bătrâne încuiate de moarte şi poate, gurile au uitat să cânte, ochii să radă, sufletul să creadă.

...De vei veni acasă, ostaş obosit, ostaş însângerat, ostaş chinuit, să nu te miri că nu te vor întâmpina zimbete. De vei veni acasă, vei afla atâtea dureri şi atâtea schimbări, atâtea jale în curte, ca stânenii de lemne va sta în curte jalea. Şi vei afla streine flori, ce nu mâinile tale le-au sădit — şi plugul amorţit, bătătura năpădită de cucută, şopronul gol şi ochii plini de lacrimi.

Dar vino totuşi acasă, căci feţele s'au însemnate ca soarele după ploa, şi mâinile vor învăţa să înbrăţoseze, gurile să sărute, ochii să zimbească peste plâns. Vino acasă cât de curând ostaş obosit, ostaş însângerat, ostaş chinuit, şi veniţi cu toţii acasă blând şi bun popor român.

Şi dacă nu vor putea mulţi să

revină, dacă pe mulţi i-a prins mreaja mormântului — să nu credeţi că dânsii nu s'au vor întoarce. Cu toţii revin în Ardeal să-şi doarmă somnul veşnic. Vor veni pe aripi de ciocărlie; în picuri de ploaie s'au vor strecura din ceru unde au urcat; vor reveni pe valurile Muraşului, căci nu e mort cel ce-a murit. Doar nu numai o viaţă i s'a dat celui ce s'a stins, românul are şapte vieţi şi dacă pierde una, îl aşteaptă alta mai bogată, mai mare, mai fericită...

...De veji veni acasă fraţilor românaşilor, vă vom aştepta cu fiori. Şi vă vom stringe la sân şi vă vom recunoaşte din zimbet prin suflet. Şi va ţăgni un nou izvor din inima mamelor: bucuria că v-am regăsit. Şi noui cântece vor suna şi nou dangăt de clopot vă va mângăia şi se va înşira o horă lungă şi din voi, care vă întoarceţi şi din cei, ce au ramas pentru totdeauna în pământ strein.

De veji veni acasă...

Emil Isac.

Din gândirile lui Louis de Bonald.

În morală, ori ce doctrină modernă, şi care nu este încă atât de vechie ca omul, e o eroare.

Nu ne lipsesc atât cunoştinţele cî mai ales curajul de a face uz de ele.

Revoluţiunea a început prin declararea drepturilor omului; ea nu se va sfârşi decât prin declararea drepturilor lui Dumnezeu.

Omul este o inteligenţă servită de organe.

Un om spiritual are lipsă de o femeie senzuală, căci două spirite într-o casă e prea mult.

